

Határozatok Tára

JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. február 25.¹

C-559/14. sz. ügy

Rudolfs Meroni

(az Augstākās tiesas Senāts [a legfelsőbb bíróság szenátusa, Lettország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal — Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — 44/2001/EK rendelet — A 34. cikk 1. pontja — Az ideiglenes és biztosítási intézkedések elismerése és végrehajtása elutasításának indokai — Közrend (*ordre public*)”

I – Bevezetés

1. A West Tankers ügyet² követően, amelynek középpontjában egy „*antisuit injunction*” állt, a Bíróság a jelen jogvitában ismét az angolszász jogrendszer egyik eljárási jogi sajátosságával kerül szembe.
2. Ezúttal az ügynevezett „*freezing injunction* [befagyasztást elrendelő határozat]”³ kerül szóba. Ez egy olyan, bíróság által meghozott, befagyasztást elrendelő ideiglenes intézkedés, amely meg kívánja akadályozni, hogy az adós vagyontárgyaihoz azok elidegenítése miatt a hitelezők később ne férhessenek hozzá.
3. A jelen ügyben azonban nem csupán az alapeljárás alperese ellen irányul a vagyontárgyak befagyasztása. A befagyasztás nem kevésbé érint harmadik személyeket is, akik szoros kapcsolatban állnak az alperes vagyonával. A Lett Köztársaságban a befagyasztás végrehajthatóságáról határozni köteles, kérdést előterjesztő bíróság közrendi (*ordre public*) szempontból problémásnak tartja ezt.
4. A jelen jogvita így további lehetőséget biztosít a Bíróságnak arra, hogy a 44/2001/EK rendelet⁴ keretében pontosítsa a közrend (*ordre public*) jogi fogalmát. A középpontban az a kérdés áll, hogy a végrehajthatóság megállapítása keretében figyelembe kell-e venni elutasítási indokként a harmadik személyek jogainak érintettségét, és ha igen, mennyiben.

1 — Eredeti nyelv: német.

2 — Allianz-ítélet (C-185/07, EU:C:2009:69).

3 — Korábban ezen kívül „*Mareva*-intézkedésnek” is nevezték, e tekintetben lásd: Gambazzi-ítélet (C-394/07, EU:C:2009:219, 11. pont).

4 — A legutóbb a 2008. október 22-i 1103/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 304., 80. o.) módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i tanácsi rendelet (HL L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.) a jelen ügyben alkalmazandó változata.

II – Jogi keret

A – Az uniós jog

5. Ennek az ügynek az uniós jogi keretét a 44/2001 rendelet adja.

6. E rendelet (18) preambulumbekzdése a következésképpen szól:

„A védekezés jogának tiszteletben tartása érdekében az alperesnek lehetőséget kell adni arra, hogy mindkét fél meghallgatását biztosító eljárás során jogorvoslatot nyújtson be a [határozat] végrehajthatóság[ának] megállapítása ellen, amennyiben úgy véli, hogy végrehajtást kizáró ok áll fenn. A felperes részére is biztosítani kell a jogorvoslat lehetőségét arra az esetre, ha a végrehajthatóság megállapítása iránti kérelmét elutasították. [...]”

7. A hivatkozott rendelet 32. cikke a következésképpen határozza meg a „határozat” fogalmát:⁵

„E rendelet alkalmazásában a »határozat« valamely tagállam bírósága által hozott bármely határozat, elnevezésére való tekintet nélkül, beleértve az ítéletet, a végzést, fizetési meghagyást vagy végrehajtási intézkedést, valamint a költségeknek és kiadásoknak bírósági tisztviselő általi meghatározását.”

8. A 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja értelmében a „határozat nem ismerhető el, amennyiben az [...] elismerés nyilvánvalóan ellentétes annak a tagállamnak a közrendjével, ahol az elismerést kérik”. A hivatkozott rendelet 34. cikkének 2. pontja szerint ugyanez érvényes, „amennyiben [...] az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették az alperes részére megfelelő időben ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson, kivéve, ha az alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését, annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá”.

9. A 44/2001 rendelet 38. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Valamely tagállamban hozott és ebben az államban végrehajtható határozatot más tagállamban akkor hajtanak végre, ha azt bármely érdekelt fél kérelmére ott végrehajthatónak nyilvánították.”

10. A 44/2001 rendelet 41. cikke értelmében:

„A határozatot az 53. cikkben említett alaki követelmények^[6] teljesítését követően, a 34. és 35. cikk szerinti felülvizsgálat nélkül nyomban végrehajthatónak kell nyilvánítani. Az a fél, aki ellen a végrehajtást kérték, az eljárásnak ebben a szakaszában a kérelemre észrevételt nem tehet.”

11. A 44/2001 rendelet 42. cikkének (2) bekezdése szerint „a végrehajthatóságot megállapító határozatot kézbesítik annak a félnek, aki ellen a végrehajtást kérték, a határozattal együtt, amennyiben azt a fél részére még nem kézbesítették”.

12. A 44/2001 rendelet 43. cikke értelmében „[a] végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelem tárgyában hozott határozat ellen bármely fél jogorvoslatot nyújthat be”.

13. A 44/2001 rendelet 45. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében „[a]z a bíróság, amelynél a 43.[...] cikk alapján jogorvoslatot nyújtottak be, kizárólag a 34. és 35. cikkben meghatározott okok egyike alapján utasíthatja el vagy vonhatja vissza a végrehajthatóságot megállapító határozatot”.

5 — Ez a meghatározás lényegében megfelel a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL L 299., 32. o.) (a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) 25. cikke szerinti meghatározásnak.

6 — Be kell mutatni többek között a végrehajtandó határozat másolatát.

B – *A lett jog*

14. A Lett Köztársaság Alkotmányának 92. cikke értelmében mindenkinek joga van arra, hogy pártatlan bíróság előtt érvényesíthesse jogait és jogos érdekeit.

15. Az Alkotmány 105. cikke kimondja, hogy a tulajdonhoz való jog kizárólag törvény alapján korlátozható.

III – **Az alapeljárás tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések**

16. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapja a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (Egyesült Királyság) által hozott befagyasztást elrendelő végzésnek a Lett Köztársaságban való végrehajthatóságának megállapítása tárgyában folyamatban lévő jogvita.

17. E befagyasztást elrendelő végzés többek között A. L. számára tiltja meg a közvetlenül vagy közvetetten a vagyonához tartozó pénzeszközökkel rendelkezést. A tilalom kiterjed a lett VB társaságban fennálló részesedéseire. Ebben a társaságban A. L. közvetlenül csak egyetlen részvényt birtokol. A kérdést előterjesztő bíróság szerint ezen túlmenően azonban „tényleges tulajdonosa”⁷ legalább egy további társaság (a továbbiakban: Y) részvényeinek is, amely társaság a VB-ben jelentős mértékű részesedéssel rendelkezik.

18. R. Meroni az Y társaság ügyvezetésének tagja. A lett főügyészség által 2007-ben elrendelt zár alá vonás alapján ezen túlmenően az Y-ban fennálló azon részesedések kezelőjeként⁸ jár el, amelyek tényleges tulajdonosa A. L.

19. A kérdéses befagyasztás az azt elrendelő végzés 6. pontja értelmében „a [VB-ben] fennálló valamennyi részesedés tekintetében alkalmazandó, legyen az [A. L.] nevében vagy nem”. A befagyasztással szemben az angol jog szerinti jogorvoslat iránti kérelmek terjeszthetők elő. A nem az angol eljárásban részt vevő felek is kérhetik a befagyasztást elrendelő határozat módosítását vagy hatályon kívül helyezését, ha arról értesítették őket,⁹ egyebekben azonban a tudomásszerzést követően kötelesek betartani a tilalmat.¹⁰ Az Anglia és Wales területén kívül található vagyontárgyakkal kapcsolatban azonban harmadik személyeket semmi nem akadályozza abban, hogy szerződéses vagy más típusú kötelezettségeinek továbbra is eleget tegyenek és betartsák az állami intézkedéseket.¹¹ A 22. pont („A jelen intézkedéssel kapcsolatosan értesítendő felek”) értelmében a befagyasztást elrendelő végzést meg kell küldeni az alperesek mellett „a [...] (7) bekezdésben felsorolt [...] társaságoknak”, beleértve a VB-t is. Előzetes kézbesítés nélkül azonban csak akkor lehetséges a „külföldön történő végrehajtás”, „amennyiben az érintett joghatósági területen ez megengedett”¹².

20. A VB és az Y társaság nem vett részt a High Court of Justice előtt folyamatban lévő eljárásban, amelynek keretében meghozták az A. L.-el szemben befagyasztást elrendelő végzést. A kérdést előterjesztő bíróság előtt nem ismert, hogy a befagyasztást elrendelő végzést kézbesítették-e számára.¹³ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből nem derül ki továbbá egyértelműen, hogy biztosítottak-e

7 — A kérdést előterjesztő bíróság nem pontosítja közelebbről, hogy mit kell érteni „tényleges tulajdonos” alatt, és hogy ezzel például bizalmi kezelési viszonyra utalnak, vagy csupán a tulajdonosihoz hasonló befolyás tényleges lehetőségére.

8 — Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 3. pontjában úgy hivatkoznak rá, mint „az [A. L.-nek] a büntetőeljárásban [...] zár alá vont vagyonát birtokló” személyre, az Egyesült Királyság írásbeli észrevételeinek 9. pontjában pedig úgy, mint „*bailee of property of [A. L.]*”.

9 — A befagyasztást elrendelő végzés 13. pontja.

10 — A befagyasztást elrendelő végzésnek „A felpereseken és az alperesen kívüli más személyek” című 15. pontja. A bíróság megsértésének bűncselekményét (*contempt of court*) súlyos szankciókkal fenyegetik.

11 — A befagyasztást elrendelő végzés 20. pontja.

12 — A befagyasztást elrendelő végzés 21. pontja.

13 — Lásd az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 10.2.5. pontját.

meghallgatást A. L. számára az angol bíróságok döntéshozatala előtt. Előzetes meghallgatásra utal azonban, hogy a befagyasztást elrendelő végzés „az [A. L.] által előadott azon érvektől függetlenül kerül elfogadásra, amelyek szerint [...] egyik alaphoz sem rendelkezik közvetlen vagy közvetett részesedéssel”¹⁴.

21. Első fokon 2013-ban megállapították az A. L. ellen hozott befagyasztást elrendelő végzés végrehajthatóságát a Lett Köztársaságban, és a végrehajthatóság e megállapítását fenntartotta a fellebbviteli bíróság is, amennyiben a befagyasztást elrendelő végzés megtiltja A. L. számára, hogy a VB-ben közvetlenül vagy közvetve fennálló részvényeivel rendelkezzen, azok értékét csökkentse, vagy más személyt megbízza ilyen tevékenység elvégzésével.

22. R. Meroni további, a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő jogorvoslati kérelme a végrehajthatóság e lettországi megállapítása ellen irányul. A befagyasztást elrendelő végzés megakadályozta Y társaságot abban, hogy szavazati jogát gyakorolja a VB tekintetében. Szerinte ez annyiban érinti az alkotmányos védelemben részesülő tulajdonhoz való jogot, hogy a társaságot nem hallgatták meg az angliai eljárásban. Ez sérti a tisztességes eljárás elvét.

23. E körülményekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság az eljárást felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

1. Úgy kell-e értelmezni a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontját, hogy a külföldi határozat elismerésére irányuló eljárás keretében azon személyek jogainak megsértése, akik peres félként nem vesznek részt az alapeljárásban, indokolhatja a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontjában foglalt közrendi záradék alkalmazását, és a külföldi határozat elismerésének megtagadását annyiban, amennyiben az olyan személyeket érint, akik peres félként nem vesznek részt az alapeljárásban?
2. Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a Charta 47. cikkét, hogy az abban foglalt tisztességes eljáráshoz való jog lehetővé teszi, hogy az ideiglenes intézkedés elrendelésére irányuló eljárásban olyan személy vagyoni jogait korlátozzák, aki nem vett részt az eljárásban, amennyiben biztosítják, hogy bármely személy, akit az ideiglenes intézkedést elrendelő határozat érint, bármikor kérheti a bíróságtól a bírósági határozat módosítását vagy hatályon kívül helyezését, miközben a felperesek feladata marad, hogy az érdekeltet a határozatról tájékoztassák?

IV – Jogi értékelés

A – Előzetes észrevétel

24. A Bíróság és a kérdést előterjesztő bíróság közötti feladatmegosztásnak megfelelően a nemzeti eljárás menete nem tartozik a Bíróság hatáskörébe, és főszabály szerint a nemzeti bíróság feladata annak felmérése, hogy az előterjesztett kérdései milyen jelentőséggel bírnak az ügy eldöntése szempontjából. Mindazonáltal két eljárási jogi sajátosság említésre érdemes a jelen jogvita megértéséhez, mivel ezek fontosak lehetnek az előterjesztett kérdések ügydöntő jelentősége tekintetében.

¹⁴ — A befagyasztást elrendelő végzés 1. pontja.

25. Először, a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett tényállás alapján R. Meroni a letterszági eljárásban nyilvánvalóan saját nevében jár el. Minden arra utal azonban, hogy R. Meroni saját tulajdonjogát nem érinti a kérdéses befagyasztást elrendelő végzés, hanem az elsősorban az A. L. tulajdonjogait érinti, akinek vagyonát képviseli. Ennyiben úgy tűnik, hogy R. Meroni „tényleges tulajdonosként gyakorolja [A. L.] jogait”¹⁵, tehát abból kell kiindulni, hogy a döntés szempontjából számára is jelentőséggel bírnak az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések.

26. Másodsor, az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből nem derül ki egyértelműen, hogy pontosan mikor kézbesítették A. L. vagy R. Meroni számára a befagyasztást elrendelő végzést. A Bíróság elé terjesztett adatok azonban arra utalnak, hogy sor került a befagyasztást elrendelő végzés érvényességi feltételének minősülő kézbesítésre. Egyrészt maga a befagyasztást elrendelő végzés 22. pontja elrendeli az alperes részére történő kézbesítést. Másrészt a Lett Köztársaságban már alsóbb fokon határozta meg a befagyasztást elrendelő végzés végrehajthatóságáról, és a 44/2001 rendelet 42. cikkének (2) bekezdése alapján legkésőbb az eljárás e szakaszában meg kellett történnie az A. L. részére történő kézbesítésnek, akinek vagyona tekintetében R. Meroni kezelőként jár el. Így tehát az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések ennyiben sem tekinthetők R. Meroni vonatkozásában az ügy eldöntése szempontjából lényegtelennek vagy akár hipotetikusnak.

B – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

27. A kérdést előterjesztő bíróság első kérdésével a 44/2001 rendelet 34. cikke 1. pontjának értelmezését, az első kérdésre adandó igenlő válasz esetére feltett második kérdésével pedig az Alapjogi Charta 47. cikkének értelmezését kéri.

28. A két kérdést azonban lehet együtt vizsgálni, mivel a Charta szerinti alapjogsértés maga után vonja a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja szerinti közrend megsértését.¹⁶

29. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság ennek értelmében lényegében azt szeretné megtudni, hogy valamely tagállam befagyasztást elrendelő végzése, amelyet ideiglenes intézkedésként anélkül hoztak meg, hogy előtte meghallgatták volna az összes olyan személyt, akinek jogait érintheti a befagyasztás, sérti-e annak az államnak a közrendjét, amelyben a végrehajtást kéri, illetve az Alapjogi Charta 47. cikkét akkor, ha a végzéssel érintett személy bármikor kérheti a származási állam bíróságától a bírósági határozat módosítását vagy hatályon kívül helyezését.

30. Előjáróban azonban vizsgálni kell, hogy a kérdéses befagyasztást elrendelő végzés esetén a 44/2001 rendelet 32. cikke szerinti határozatról van-e szó egyáltalán,¹⁷ mivel csak ebben az esetben lehet az ideiglenes intézkedés formájában megjelenő befagyasztást elrendelő végzés elismerését és végrehajtását a kérdéses rendelet szerint megítélni.

31. A Bíróság a Brüsszeli Egyezményrel összefüggésben meghozott Denilauler-ítéletben¹⁸ az ideiglenes intézkedések tekintetében a tág fogalom meghatározás ellenére megszorítóan értelmezte a határozat fogalmát, és nemleges választ adott egy francia biztosítási zálog németországi végrehajthatóságára, mivel a francia határozatot *egyrészt* a német adós meghallgatása, és *másrészt* a számára történő

15 — E tekintetben lásd az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 3. és 8. pontját.

16 — Ebben az értelemben lásd: Krombach-ítélet (C-7/98, EU:C:2000:164, 38. és 39. pont); Gambazzi-ítélet (C-394/07, EU:C:2009:219, 28. pont); a flyLAL-Lithuanian Airlines ügyre vonatkozó indítványom (C-302/13, EU:C:2014:2046, 74. pont).

17 — A korábbi jogi helyzet és a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló egyezmény (Brüsszeli Egyezmény) 25. cikke tekintetében lásd: a Gambazzi-ügyre vonatkozó indítványom (C-394/07, EU:C:2008:748, 20–30. pont).

18 — Denilauler-ítélet (125/79, EU:C:1980:130, 2., 7., 8., 17. és 18. pont).

előzetes kézbesítés hiányában kívánták végrehajtani.¹⁹ A jelen ügyre vonatkoztatva ennyiben azonban nem állnak fenn kétségek. Ahogyan ugyanis fent kifejtettem, legalább azt kell feltételezni, hogy a befagyasztást elrendelő végzést kézbesítették A. L., illetve a vagyontárgyait kezelő számára, és adott esetben azt is, hogy az angol eljárásban sor került előzetes meghallgatásra. Következésképpen a kérdéses befagyasztást elrendelő végzés még a Denilauler-ítélet szigorú mértéke szerint is „határozat”. Ezért nem kell határozni arról, hogy a 44/2001 rendelet szempontjai szerint kevésbé szigorú követelményeket kell-e támasztani a határozat fogalmával szemben, mint a Denilauler-ítéletben tárgyalt Brüsszeli Egyezmény szerint. A teljesség kedvéért azonban utalni kell arra, hogy a 44/2001 rendelettel összefüggésben néhány tényező az elismerés felé hajló megközelítés mellett szólhat.²⁰ Míg a Brüsszeli Egyezmény szerint még általánosan meg kellett tagadni az elismerést, amennyiben az eljárást megindító iratot nem kézbesítették az alperes részére vagy tájékoztatták őt arról megfelelően és kellő időben, a 44/2001 rendelet szerint a közlés hiánya ellenére már nem lehet szó megtagadási okról, ha az érintett személy a származási államban elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését, annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá.²¹ Az ideiglenes intézkedésekre vetítve ez azt jelenti, hogy ha a származási államban (a jelen eljáráshoz hasonlóan) megnyílik a jogorvoslat a végrehajtandó intézkedéssel szemben, akkor következetes lenne azt a 44/2001 rendelet szerint már akkor elismerhetőnek tartani, ha az alperes a felkínált lehetőség ellenére nem veszi igénybe a nemzeti jogorvoslati eljárást.

32. Mivel ennek megfelelően a 44/2001 rendelet szerint főszabály szerint végrehajthatónak nyilvánítható az alapügyben szóban forgó befagyasztást elrendelő végzés, a következőkben azt kell tisztázni, hogy a jelen ügyben e végrehajthatóság megállapításának ellentmondanak-e közrendi megfontolások.

1. A közrendi záradék a Bíróság ítélkezési gyakorlatában

33. A Bíróság megszorítóan értelmezte a közrenden alapuló elismerési és végrehajtási akadályokat.²² Az ezzel összefüggő ítélkezési gyakorlatot már máshol bemutattam,²³ és az ismétlések elkerülése érdekében a lényeges alapvető gondolatok összefoglaló bemutatására szorítkozom.

a) Általános elvek

34. Igaz, hogy a tagállamok főszabály szerint saját nemzeti szempontjaiknak megfelelően szabadon határozhatják meg a közrend fogalmával szemben támasztott követelményeiket. A Bíróság azonban ellenőrzi azokat a korlátokat, amelyek között a tagállam bírósága e fogalom alkalmazásához folyamodhat.²⁴

19 — Figyelemre méltó módon az ítélet (eljárási nyelvként tulajdonképpen irányadó) német nyelvi változatának 17. és 18. pontja eltér annyiban a francia nyelvi változattól, amennyiben utóbbi a határozati minőséget az idézés és a kézbesítés *együttes* hiánya esetén tagadja (így szerepel az alapeljárás tényállásában is), míg az ítélet német nyelvi változata ahhoz az olvasathoz áll közel, miszerint már *akár* az idézés, *akár* a kézbesítés hiányában sem lehet megállapítani a határozati minőséget. Esetlegesen többek között ezen a nyelvi eltérésen alapulhat a német Bundesgerichtshof visszafogott ítélkezési gyakorlata (lásd például: 2006. december 21-i végzés, IX ZB 150/05. sz., közzétette többek között: RIW 2007, 217. o.), amelynek értelmében a külföldi ideiglenes intézkedések németországi elismeréséhez a származási államban kontradiktórium eljárást kellett lefolytatni.

20 — E tekintetben lásd: Leible in Rauscher, EuZPR/EuIPR, Brüsszel I-VO, 3. 2011. kiadás, 32. cikk, 12a. pont.

21 — Ezzel összefüggésben lásd: ASML-ítélet (C-283/05, EU:C:2006:787, 18–21. pont).

22 — Ebben az értelemben lásd: Hoffmann-ítélet (145/86, EU:C:1988:61, 21. pont); Hendrikman és Feyen ítélet (C-78/95, EU:C:1996:380, 23. pont); Krombach-ítélet (C-7/98, EU:C:2000:164, 21. pont); Renault-ítélet (C-38/98, EU:C:2000:225, 26. pont); Apostolides-ítélet (C-420/07, EU:C:2009:271, 55. pont); Trade Agency ítélet (C-619/10, EU:C:2012:531, 49. pont).

23 — A flyLAL-Lithuanian Airlines ügyre vonatkozó főtanácsnoki indítvány (C-302/13, EU:C:2014:2046, 71. és azt követő pontok).

24 — Lásd: Krombach-ítélet (C-7/98, EU:C:2000:164, 23. pont); Renault-ítélet (C-38/98, EU:C:2000:225, 28. pont); Apostolides-ítélet (C-420/07, EU:C:2009:271, 57. pont); Trade Agency ítélet (C-619/10, EU:C:2012:531, 49. pont); flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (C-302/13, EU:C:2014:2319, 47. pont).

35. Valamely bírósági határozat elismerése nem tagadható meg pusztán azon az alapon, hogy eltérés van a származási állam bírósága által alkalmazott jogszabály, és azon jogszabály között, amelyet annak az államnak bírósága alkalmazott volna, amelyben az elismerést kérik abban az esetben, ha a jogvita előtte folyt volna.²⁵ A 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontjában szereplő közrendi záradék alkalmazása sokkal inkább csak abban az esetben képzelhető el, ha a valamely más tagállamban hozott határozat elismerése annyira elfogadhatatlan mértékben ellentétes lenne a megkeresett állam jogrendjével, hogy az valamely alapvető elv sérelmét jelentené. A valamely más tagállamban hozott határozatok érdemi felülvizsgálatára vonatkozó, a 44/2001 rendelet 36. cikkének és 45. cikkének (2) bekezdésében szereplő tilalom tiszteletben tartása érdekében ennek olyan jogszabály nyilvánvaló megsértésén kell alapulnia, amely az érintett jogrendben lényegi jelentőségűnek tekinthető, vagy olyan jog megsértésén, amelyet alapvetőnek ismernek el.²⁶

b) A közrend és az eljárási garanciák

36. 2015. július 16-án a Bíróság ismét megerősítette ezt a megközelítést a Diageo Brands ítéletben,²⁷ és ezen túlmenően nyilatkozott arról a kérdésről is, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja szerint mennyiben képezheti az elismerés elutasításának indokát az a körülmény, miszerint valamely tagállam bíróságának határozata nyilvánvalóan sérti az uniós jogot, és az eljárási garanciák megsértésével került sor annak meghozatalára.

37. A Bíróság e tekintetben megállapította, hogy az uniós jog megsértése esetén a *közrendi* záradék csak akkor alkalmazható, amikor az említett téves jogalkalmazásból eredően az érintett határozatnak a megkeresett államban való elismerése olyan jogszabály nyilvánvaló megsértésével járna, amely az uniós jogrendben – és így az említett tagállam jogrendjében – lényegi jelentőségű.²⁸ Az eljárási garanciák megsértésével összefüggésben a Bíróság kifejtette továbbá, hogy az érintett személyeknek a végrehajthatóság megállapítása előtt „– kivéve azokat a rendkívüli körülményeket, amelyek túlságosan nehezé vagy lehetetlenné teszik a jogorvoslati lehetőségek kihasználását a származási tagállamban – [...] [a végrehajtandó határozat szerinti származási] tagállamban ki kell használniuk minden rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget annak érdekében, hogy megelőzzék a közrend megsértését [abban az államban, ahol a végrehajtást kérték]”²⁹. A Bíróság ezzel a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontjával összhangban súlyos terhet rótt a végrehajtással fenyegetett személyre: az adós nem várakozhat passzívan és nem hagyatkozhat arra, hogy adott esetben majd csupán a jogorvoslati keretén belül hivatkozzon a végrehajthatóság megállapítására irányuló eljárásban a származási állambeli eljárási hiányosságokra. Ehelyett inkább magától kell cselekednie, ha tudomást szerez a kérdéses határozatról, és azt a rendelkezésre álló jogorvoslati eszközökkel meg kell támadnia a származási tagállamban.³⁰

38. A Diageo Brands ítélet ennyiben azonos vonalat követ, mint az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) 2014. február 25-i határozata,³¹ amely érdekes módon a jelen üggyhöz hasonlóan Lettországot érinti.

25 — Lásd: Krombach-ítélet (C-7/98, EU:C:2000:164, 36. pont); Renault-ítélet (C-38/98, EU:C:2000:225, 29. pont); Apostolides-ítélet (C-420/07, EU:C:2009:271, 58. pont); Trade Agency ítélet (C-619/10, EU:C:2012:531, 50. pont); flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (C-302/13, EU:C:2014:2319, 48. pont).

26 — Lásd: Krombach-ítélet (C-7/98, EU:C:2000:164, 36. pont); Renault-ítélet (C-38/98, EU:C:2000:225, 29. pont); Gambazzi-ítélet (C-394/07, EU:C:2009:219, 27. pont); Apostolides-ítélet (C-420/07, EU:C:2009:271, 59. pont); Trade Agency ítélet (C-619/10, EU:C:2012:531, 51. pont); flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (C-302/13, EU:C:2014:2319, 49. pont).

27 — Diageo Brands ítélet (C-681/13, EU:C:2015:471).

28 — Diageo Brands ítélet (C-681/13, EU:C:2015:471, 50. pont).

29 — Diageo Brands ítélet (C-681/13, EU:C:2015:471, 64. pont).

30 — E tekintetben lásd: Apostolides-ítélet (C-420/07, EU:C:2009:271, 80. pont).

31 — EJEB, Avotinjš kontra Lettország ítélet (ECLI:CE:ECHR:2014:0225JUD001750207, különösen az 51. és az azt követő pontok).

39. A hivatkozott jogvitában az EJEB-nek az EJEE 6. cikke³² és a tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében azt kellett mérlegelnie, hogy az, hogy egy mulasztási ítélet meghozatalát követően Cipruson nem indult eljárás, akadályozhatja-e ezen ítélet lettországi végrehajthatóvá nyilvánítását. A 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontja nemleges választ ad a végrehajthatóság megállapításának ilyen akadályára, amennyiben az alperes – az EJEB döntésére váró ügghöz hasonlóan – „elmulasztotta a [kérdéses] határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését, annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá”. Az EJEB ezt az EJEE szempontjából nem tartja aggályosnak, mindazonáltal hangsúlyozza, hogy az előtte fellebbező alperes befektetési tanácsadó, tehát üzleti szempontból nem tapasztalatlan személy volt. Még ha a végrehajtandó ítélet nem is tartalmazott a jogorvoslati lehetőségekről való tájékoztatást, akkor is elvárható lett volna, hogy tájékozódjon a Cipruson rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekről, és ott élhetett volna jogorvoslattal, miután tudomást szerzett a végrehajtandó ítéletről. Nem bizonyította, hogy hiányoztak volna vagy hatástalanok lettek volna a lehetséges jogorvoslati eszközök.

40. A jelen ügyben mindazonáltal még nem hangzott el a végső szó, mivel a 2014. február 25-én hozott ítéletet követően az EJEB nagytanácsa elé utalták az ügyet, amely még nem hozta meg döntését. Jelenleg azonban a már meghozott ítélet alapján abból kell kiindulni, hogy az üzleti szempontból nem tapasztalatlan adóst jelentős együttműködési kötelezettség terheli, ha anyagi vagy eljárási jogainak biztosításáról van szó; amennyiben nem tesz eleget e kötelezettségeinek, hiába hivatkozik az EJEE 6. cikkére.

2. Az ítélkezési gyakorlat elveinek a jelen ügyre való alkalmazása

41. Azon elsőként vizsgálendő kérdés mellett, hogy a jelen ügyben az ítélkezési gyakorlatra tekintettel feltételezhetjük-e a közrend megsértéséből, a kérdést előterjesztő bíróság részére adandó hasznos válasz érdekében azt is meg kell vizsgálni, hogy ki kifogásolhatja a végrehajthatóság megállapítására irányuló eljárásban a közrend állítólagos megsértését, valamint, hogy ilyen kifogásokkal érvényesíthetők-e harmadik személyek állítólagos jogai.

a) A közrend megsértésének alapeljárásbeli fennállásáról

42. Az alapeljárásban a felperes azt kifogásolja, hogy a végrehajthatóság megállapításával megsértették „harmadik személyek tulajdonját”³³. „Harmadik személyek” alatt elsősorban az Y társaságra gondol, mivel A. L.-nek „csak gazdasági érdekei fűződhetnek”³⁴ e társasághoz, amelynek jogait érinti a befagyasztás, a tulajdonképpeni részvénytulajdonos nem ő.

43. A befagyasztást elrendelő végzés mindazonáltal személyében A. L.-re irányul, és csupán következményként érinti az általa gazdasági szempontból ellenőrzött társaságokat és vagyontárgyakat. Végső soron azt írja elő A. L. számára, hogy hagyjon fel mindennel, ami a VB tekintetében közvetlenül vagy közvetve vagyonszétválásához vezethet, és ennek megfelelően utasítsa az ellenőrzése alatt álló társaságok vezetését.³⁵

32 — Ez a rendelkezés megfelel az Alapjogi Charta 47. cikkének. A Charta 52. cikkének (3) bekezdésére tekintettel ezért az EJEE 6. cikkének értelmezése jelentőséggel bír a 47. cikk vonatkozásában; e tekintetben lásd: a Schindler Holding és társai kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványom (C-501/11 P, EU:C:2013:248, 21–24. pont).

33 — Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 8. pontja.

34 — Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 8. pontja.

35 — A befagyasztást elrendelő végzés 9. bekezdése.

44. Első látásra nem derül ki, hogy ez a befagyasztás mennyiben ellentétes a lett anyagi jog vagy eljárási jog alapértékeivel, mivel a lett jogrendszer, ahogyan azt a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, lehetővé teszi, hogy az ideiglenes intézkedések keretében az adós előzetes meghallgatása nélkül határozzanak.³⁶

45. Ettől eltekintve az itt szóban forgó befagyasztást elrendelő angol végzés külföldi végrehajthatósága tekintetében, különösen, amennyiben az angliai eljárásban részt nem vevő harmadik személyekről van szó, nem tartalmaz visszafordíthatatlanul korlátozó intézkedéseket. A külföldi illetőségű harmadik személyekre – azaz az A. L. irányítása alatt álló társaságokra – gyakorolt joghatásokat a befagyasztást elrendelő végzés inkább csak szigorú feltételek mellett eredményez: először is az előzetes közlés nélkül csak akkor járhat joghatásokkal, ha a külföldi jog ezt lehetővé teszi;³⁷ másodszor, annak, akinek a befagyasztást elrendelő végzést kézbesítették, lehetőséggel kell rendelkeznie arra, hogy annak bíróság általi hatályon kívül helyezését vagy módosítását kérje,³⁸ és harmadszor, a szerződéses kötelezettségek teljesítését továbbra is lehetővé kell tenni külföldön, tekintet nélkül a befagyasztásra.³⁹

46. A kérdéses befagyasztást elrendelő végzés ennek megfelelően azzal jellemezhető, hogy egyrészt tekintetbe veszi a megkeresett állam eljárási jogi sajátosságait (mint például a kézbesítési követelményeket), másrészt a közlést követően is jelentős anyagi mozgásteret biztosít az érintett személyeknek. Ha például az Y társaságot a szavazásról rendelkező szerződések arra kötelezték volna, hogy bizonyos feltételek mellett előre meghatározott módon gyakorolják szavazati jogukat a VB részvényesi gyűlésén, akkor a befagyasztást elrendelő végzés feltehetően nem akadályozná meg ezt, mivel érintetlenül hagyja a szerződéses kötelezettségeket.

47. Erre tekintettel nem tűnik adottnak olyan, közrendi szempontból jelentőséggel bíró anyagi kötőerő, amely az eljárásban részt nem vevő harmadik személyeket a *befagyasztást elrendelő végzéssel* kötelezné, ellenkezőleg: amennyiben az eljárásban részt nem vevő harmadik fél, mint például az Y társaság, nem tekinti magát a befagyasztást elrendelő végzés által érintettnek, úgy ez lényegében annak a következménye, hogy először: A. L. a „tényleges tulajdonosa”, másodszor: a megkeresett állam nemzeti joga elismerni tűnik ezt a jogállást,⁴⁰ és harmadszor: a származási állam nemzeti joga megengedi az ilyen befagyasztást elrendelő végzést. Az eljárásban részt nem vevő vállalkozás alkotmányosan védett jogi helyzetébe való, ilyen tilalomból álló esetleges beavatkozás tehát semmiképpen nem önkényesen, hanem törvényi alapon valósul meg.

48. Amennyiben a befagyasztást elrendelő végzésben említett harmadik személyek ezen túlmenően jogorvoslattal élhetnek a befagyasztást elrendelő végzéssel szemben, és a harmadik személyek esetében tőketársaságokról, azaz nem üzleti szempontból teljes mértékben tapasztalatlan személyekről van szó, akkor nem található a közrend megsértésére utaló támpontok. Ez mindazonáltal annyiban érvényes, amennyiben a jogorvoslati angliai igénybevitelét nem fenyegetik leküzdhetetlen akadályok, amelyet ezzel ellentétes konkrét támpontok hiányában⁴¹ a tagállamok jogkövetésébe vetett kölcsönös bizalom értelmében feltételezni kell.

36 — Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 10.2.4. pontja.

37 — A befagyasztást elrendelő végzés 21. bekezdése.

38 — A befagyasztást elrendelő végzés 13. bekezdése.

39 — A befagyasztást elrendelő végzés 20. bekezdése.

40 — Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 8. pontja kifejezetten azon jogokról szól, amelyekkel A. L. a holland Y társaságban „tényleges tulajdonosként rendelkezik”.

41 — R. Meroni megalapozatlan kifogása írásbeli nyilatkozatának 21. és azt követő pontjaiban, miszerint az angol bíróságok túl tág mérlegelési mozgásterrel rendelkeznek, e tekintetben elégtelen.

49. A fent hivatkozott Diageo Brands ítéletből sokkal inkább arra lehet következtetni, hogy a származási államban ki kell meríteni a nemzeti jogorvoslati lehetőségeket azelőtt, hogy a közrendre alapozott kifogást egyáltalán fel lehetne hozni a megkeresett államban. Ez a feltevés összhangban áll az EJEB-nek az EJEE – tartalmilag a Charta 47. cikkével megegyező – 6. cikkével összefüggő újabb ítélkezési gyakorlatával is. Ezen ítéletek jelen eljárásra történő átvitelekor nem feltételezhetjük a közrend megsértését, mivel a származási tagállamban még nem merítették ki a jogorvoslati lehetőségeket.

50. A Bíróságnak végül ebben az eljárásban nem kell mérlegelnie, hogy a befagyasztás, ahogyan azt R. Meroni tovább kifogásolja, tartalmilag túlságosan határozatlan-e ahhoz, hogy Lettországbán végrehajtási intézkedés tárgya legyen. Ez ugyanis nem olyan kérdés, amelyet a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontja keretében a végrehajthatóság megállapításának szintjén kell vizsgálni.

51. Ez sokkal inkább végrehajtási jogi kérdés, amely továbbra is tagállami hatáskörbe tartozik. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemben azonban csupán a végrehajtást megelőző, végrehajthatóság megállapítására irányuló kérdéstről van szó. Más szóval az, hogy valamely határozatot végrehajthatóvá nyilvánítanak, nem jelenti szükségszerűen azt, hogy ugyanazon végrehajtási eszközökkel kikényszeríthető, amelyek a származási államban rendelkezésre állnak. Azon kérdés tekintetében, hogy szóba kerül-e a végrehajthatóság megállapítása, sokkal inkább az döntő, hogy a származási államban végrehajtható határozatról van-e szó,⁴² és a jelen ügyben ebből kell kiindulni. Ha a végrehajtási intézkedések alkalmazásáról van szó, akkor azonban a végrehajthatóság megállapítását követő szinten – ahogyan azt a Bíróság többek között a Prism Investments ítéletben⁴³ megállapította – további olyan (nemzeti) jogorvoslati eljárások indíthatók és kifogások terjeszthetők elő, mint adott esetben például az R. Meroni által hivatkozottak.

52. Az olyan ügyben, mint az alapeljárásban szereplő, mindazonáltal uniós jogi szempontból nem látható a megkeresett állam jogrendje alapvető jogi elveinek olyan megsértése, amely elfogadhatatlan eredményekkel járna, ha a befagyasztást elrendelő végzést végrehajthatóvá nyilvánítják, és ennek következtében nemleges választ kell adni a közrend megsértésére.

b) Harmadik személyek jogainak a végrehajthatóság megállapítására irányuló eljárásban való érvényesítéséről

53. Még ha igenlő választ kellene is adni a harmadik személyek – itt az Y társaság – vonatkozásában a közrend ilyen megsértésére, R. Meroni, aki az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szerint a lett eljárásban A. L. jogállásával rendelkezik, akkor sem kifogásolhatná a hasonló jogsértést olyan jogorvoslati eszközzel, amely az A. L. elleni befagyasztást elrendelő végzés végrehajthatóságának megállapítása ellen irányul.

54. A 44/2001 rendelet rendszeréből ugyanis az következik, hogy a végrehajtással megkeresett bíróság nem vizsgálja hivatalból a kérdéses határozat közrenddel való összhangját, hanem az esetleges végrehajtási adósnak kell – a rendelet (18) preambulumbekzdése szerint – *a védekezés jogának tiszteletben tartása érdekében* kifogást előterjeszteni a végrehajthatóság megállapításával szemben. Mindezek alapján ellentétes lenne a rendszerrel, ha az adós ezzel összefüggésben harmadik személyek jogi helyzetére is hivatkozhatna, amennyiben ez utóbbiak nem terjesztettek elő jogorvoslat iránti kérelmet a végrehajthatóság megállapítása ellen, vagy a kérdéses határozatot még nem is kézbesítették számukra.

42 — Coursier-ítélet (C-267/97, EU:C:1999:213, 23. pont).

43 — Prism Investments ítélet (C-139/10, EU:C:2011:653, 40. pont).

55. Ugyanebbe az irányba mutatott már a Bíróság Draka NK Cables és társai ítélete⁴⁴ is, amely az adós eljárásban részt nem vevő hitelezőjének megtiltotta, hogy (például abból a célból, hogy a végrehajtást versenytárs hitelezőkkel lassítsa) részt vegyen a határozat végrehajthatóságának megállapítására irányuló eljárásban: a jogvita tárgyának a Bíróság által megkövetelt eljárásban részt vevő felekre való korlátozását kerülné meg, ha lehetővé tennék számukra harmadik személyek állítólagos jogainak a 44/2001 rendelet 43. és azt követő cikkei szerinti eljárásban való érvényesítését.

56. Amennyiben R. Meroni az eljárását nem az Y társaság nevében folytatja, amit semmi sem támaszt alá, úgy az is tilos számára, hogy e társaság érdekeit mint „harmadik személyek jogait” bevonja a végrehajthatóság megállapítására irányuló eljárásba. Ennek értelmében R. Meroni közrendre alapított kifogásait még akkor is figyelmen kívül kell hagyni, ha azok megalapozottak lennének, mivel azokkal az eljárásban részt nem vevő harmadik személyek jogait érvényesítené.

V – Végkövetkeztetések

57. Az előző megállapításokat figyelembe véve azt javasolom a Bíróságnak, hogy a következő választ adja az előterjesztett kérdésekre:

A valamely tagállam bírósága által meghozott befagyasztást elrendelő végzés, amelyet ideiglenes intézkedésként valamennyi olyan személy előzetes meghallgatása nélkül fogadtak el, akiknek jogait érintheti a befagyasztást elrendelő végzés, legalábbis abban az esetben nem sérti a 44/2001 rendelet 34.cikkének 1. pontját vagy az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkét, ha a határozat által érintett bármely személy bármikor kérheti a származási állam bíróságától a bírósági határozat módosítását vagy hatályon kívül helyezését.

A végrehajthatóság megállapítása elleni jogorvoslati eljárásokban csak a jogorvoslati kérelmet előterjesztő fél saját jogai érvényesíthetők, harmadik személyek jogai nem.

44 — Draka NK Cables és társai ítélet (C-167/08, EU:C:2009:263, 29–31. pont).